

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง โครงการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียน
เพื่อสร้างวินัยเมืองในพื้นที่เขตบางกอกน้อย
: ยุวเทศกิจกรุงเทพมหานคร

จัดทำโดย นายวีระศักดิ์ กลิ่นคล้าย
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานเทศกิจชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตบางกอกน้อย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๕
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑. ชื่อเรื่อง โครงการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนเพื่อสร้างวินัยเมืองในพื้นที่เขตบางกอกน้อย
: ยุวเทศกิจกรุงเทพมหานคร

๒. หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ ๖ ด้าน ได้แก่ มหานครปลอดภัย มหานครสีเขียว มหานครสำหรับทุกคน มหานคร – กะทัดรัด มหานครประชาธิปไตย และมหานครแห่ง เศรษฐกิจและการเรียนรู้ และสำนักเทศกิจที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ภายใต้วิสัยทัศน์คือ มุ่งมั่นการจัดระเบียบเมืองเพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยได้นำประเด็นยุทธศาสตร์ : มหานครปลอดภัย ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในลักษณะของ การจัดทำโครงการต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และอาจส่งผลถึงความสงบเรียบร้อยในภาพรวมของประเทศด้วย เช่น โครงการ กลับบ้านปลอดภัย ไปกับเทศกิจ โครงการอาสาจราจร – พาน้องข้ามถนน โครงการสายตรวจเพื่อนชุมชน เป็นต้น โดยมีผู้ปฏิบัติคือ ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต

นอกจากการนำประเด็นยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติแล้ว ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต ยังมีหน้าที่หลักในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่สาธารณะประโยชน์โดยมีพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้าน เมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ไว้ ดังนี้

๑. โฆษณาให้ประชาชนได้รับทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๒. สอดส่องและกวดขันไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเคร่งครัด
๓. ตักเตือนผู้กระทำความผิด หรือ สั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบ หรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป
๔. จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำตักเตือนและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตบางกอกน้อย จึงได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ กล่าวคือ จัดเจ้าหน้าที่เทศกิจออกปฏิบัติการในพื้นที่เขตบางกอกน้อยเพื่อทำการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ฐานความผิด และบทกำหนดโทษ ที่เกี่ยวข้องกับที่สาธารณะ ประโยชน์ที่ประชาชนควรทราบ เช่น การปฎิบัติการ ขยายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือสถานสาธารณะนอกบริเวณประกาศผ่อนผัน การทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ การเทหรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ การยืน นั่งหรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ การนอนในที่สาธารณะ การติดตั้งดาวทองหรือแขวนสิ่งใด ๆ บนถนนในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมิใช่การวางเพียงชั่วคราว การอาบหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน

หรือในสถานที่สาธารณะ การโฆษณาโดยการปิด ติ่ง หรือโปรยแผ่นประกาศโดยไม่ได้รับอนุญาต การขีดเขียน พ่นสี บนกำแพงที่ติดกับถนน บนถนนหรือต้นไม้ เป็นต้น

จากสถิติการดำเนินคดี ผู้กระทำความผิด ของฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตบางกอกน้อย พบว่า ยังมีการกระทำความผิดในที่สาธารณะประโยชน์อยู่จำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ ๆ และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้เห็นได้ว่า การดำเนินคดีโดยการเปรียบเทียบปรับ ผู้กระทำความผิด ไม่สามารถใช้เป็น แนวทางในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับกรุงเทพมหานคร ได้ แต่ควรมีการปลูกฝังแนวคิด การสร้างจิตสำนึก และสร้างระเบียบวินัยในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับ ประชาชน ซึ่งจะทำให้ ประชาชน ได้รับรู้ ตระหนัก และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎหมาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับกรุงเทพมหานครในลักษณะของเครือข่าย (Network) อย่างไรก็ตาม การดำเนินการลักษณะ เช่นนี้ ควรจะต้องเริ่มดำเนินการกับเยาวชนเป็นกลุ่ม มแรก เนื่องจากเป็นกลุ่ม ที่สามารถปลูกฝังแนวคิด การสร้างจิตสำนึก และการสร้างควมมีระเบียบวินัย ได้ง่ายและมีประสิทธิผลที่สุด และเมื่อผู้ปกครองได้พบเห็นการกระทำหรือได้รับทราบจากถ่ายทอดจากเยาวชนที่เป็นกลุ่มเครือข่ายแล้ว ก็จะเกิดแรงผลักดันให้มีจิตสำนึกในการสร้าง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดในการจัดทำโครงการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนเพื่อสร้างวินัยเมืองในพื้นที่เขตบางกอกน้อย : ยุวเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชน (นักเรียน)ในพื้นที่เขตบางกอกน้อยให้เป็นตัวแทนของกรุงเทพมหานคร ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่สาธารณะประโยชน์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงกฎหมายที่มีความสำคัญต่อ การดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๔๗) พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง วิธีการผลิตอาหารที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวมีความสอดคล้องและเป็นไป ตามนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร) ภายใต้แนวคิด “รักกรุงเทพฯ ร่วมสร้างกรุงเทพฯ”

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และให้ข้อมูลแก่นักเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ เพื่อปลูกจิตสำนึกและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมด้านการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองให้กับเยาวชนและนำไปสู่ประชาชนทั่วไป

๓.๓ เพื่อให้กรุงเทพมหานครมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้นและเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

๔. เป้าหมาย

๔.๑ คัดเลือกเจ้าหน้าที่เทศกิจของสำนักงานเขตบางกอกน้อยที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายโดยผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและทดสอบเพื่อสร้างทักษะและความชำนาญในการ

ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวินัย กฎหมายที่เป็นภารกิจของฝ่ายเทศกิจ กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจิตวิทยาเด็กให้กับนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

๔.๒ ดำเนินการฝึกอบรมนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๘ ครั้งต่อ ๑ ภาคการศึกษา

๔.๓ จัดตั้งยุวเทศกิจที่เป็นนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒๐ คน พร้อมทั้งกำหนดสัญลักษณ์ เพื่อแสดงการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (Participation) ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมไว้หลากหลายและแตกต่างกันไปตามความเข้าใจ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล หรือองค์การ ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า

- ๑) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา
- ๒) การเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดการพัฒนา และ
- ๓) การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องการพัฒนา

องค์การอนามัยโลก (WHO) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเน้นการให้อำนาจตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น

James L. Creighton ได้อธิบายถึงระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปถึงระดับสูงสุด ดังนี้

๑. ระดับการให้ข้อมูล (Informing) เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น
๒. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน (Information Provision) เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่างๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้นๆ เป็นต้น
๓. ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation) เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนา เชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน (Involvement) เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อำนาจตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ (Partnership) เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๖. ระดับการร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบ (Delegated Power) เช่น การแต่งตั้งของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

๑. หลักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการและประชาชน โดยยึดถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือบุคคล

๒. หลักการจัดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิด จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

๓. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์จะจูงใจให้ประชาชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนนโยบายการดำเนินงานของทางราชการ

๔. การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่อง เป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ ความคิด ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าในงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมพัฒนาได้

๕. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้

๖. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงานและทำให้งานมีประสิทธิภาพ

๕.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำ กิจกรรมร่วมกันโดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกันซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจตามความจำเป็น เมื่อภารกิจบรรลุเป้าหมายแล้วเครือข่ายอาจยุบสลายไป แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือมีภารกิจใหม่อาจกลับมารวมตัวกันได้ใหม่ หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาวก็ได้ การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยนต้องสกัดเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (synergy) ในลักษณะที่มากกว่า $1+1=2$ แต่ต้องเป็น $1+1>2$ เรียกว่าเป็น “พลังทวีคูณ” ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่ายต้องดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำ แล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน ดังนั้นการสร้างให้เกิดเป็นความสัมพันธ์แบบเครือข่าย จึงต้องมีการเชื่อมโยงกลุ่มของ คนหรือองค์กรต่างๆ ให้สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน มีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน กำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ จัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหา และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จึงจะเกิดความสำเร็จ และรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ได้

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายได้รับความนิยมทั้งในภาคธุรกิจและในการทำ งานเชิงพัฒนาสังคม ซึ่งในโลกธุรกิจนั้น แนวคิดเรื่องเครือข่ายได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยเริ่มจากธุรกิจของการจัดหางานทำและการสรรหาบุคคล สำหรับในทางสังคมวิทยาเครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่มโดยกลุ่มทางสังคมจะมีขอบเขตชัดเจนว่าใครเป็นสมาชิกมีความเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ และมีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็น หรือมองไม่เห็นเป็นรูปแบบก็ได้ ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่เห็นเป็นรูปธรรม มี ๓ ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างแน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำ หน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคนหรือกลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้

องค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย

๑. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
๒. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
๓. มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefits/Interests)
๔. การมีส่วนร่วม (Participation)
๕. การเสริมสร้างกันและกัน (Complementary Relationship)
๖. การพึ่งพิงกัน (Interdependence)
๗. มีการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

เงื่อนไขสำคัญของเครือข่าย คือ จะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ สื่อสารกัน อย่างสม่ำเสมอระหว่างสมาชิกอาจมีผู้ประสานงานซึ่งเป็นบุคคลหรือกลุ่มประสานงาน ซึ่งดำเนินกิจกรรมการประสาน แต่ไม่ใช่ผู้ดำเนินการแทนสมาชิกเครือข่ายในทุกเรื่อง และกิจกรรมสำคัญที่ทุกเครือข่ายควรทำร่วมกัน คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ แล้วพัฒนาไปสู่การวางแผนร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ทำให้ด้านหนึ่งหลีกเลี่ยงความซ้ำ ซ้อน อีกด้านหนึ่ง ทำให้กิจกรรมนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะเป็นการประสานพลังเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการณรงค์เรื่องต่าง ๆ ถ้าทำเป็นเครือข่ายจะได้ผลมากกว่า

โดยทั่วไปแล้วเครือข่ายอาจเป็นเครือข่ายแบบผสมผสานระหว่างสมาชิกที่แตกต่างกัน ในสถานภาพ เช่น เป็นผู้นำชุมชน ข้าราชการ นักธุรกิจ นักวิชาการ แต่เมื่อทุกคนมีเป้าหมายร่วมกัน ก็สามารถเป็นเครือข่ายได้

แนวทางในการสร้างเครือข่ายตามแนวคิดของ Starkey

๑. เชิญองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมประชุม โดยมีหัวข้อการประชุมเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมหรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกัน มอบหน้าที่ในการบริหารจัดการการประชุมให้กับบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันรับผิดชอบ การหาข้อตกลงร่วมกันในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ร่วมดังกล่าว

๒. กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลัก และคุณสมบัติของสมาชิกให้ชัดเจน โดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนด เพื่อป้องกันการครอบงำจากบางกลุ่ม และควรทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และความต้องการของสมาชิก

๓. จัดตั้งกลุ่มแกนนำของเครือข่ายที่เสนอตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการ และสนับสนุนการทำงานของสมาชิก ทั้งนี้จะต้องมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกลุ่มแกนนำเครือข่ายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของสมาชิกทุกคนและป้องกันการผูกขาดอำนาจ

๔. เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการเลือกกิจกรรม และวิธีการทำงานของเครือข่ายในลักษณะประชาธิปไตย เพราะความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันเหนียวแน่นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของเครือข่าย

๕. เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากร เพื่อความมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของเครือข่ายและความสามารถในการพึ่งตนเอง ทรัพยากรไม่ได้หมายถึงเงินทุนเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงถึงคุณภาพของสมาชิก วิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

๖. ทำให้เครือข่ายมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้กว้างขวาง อาจมีข้อสัญลักษณ์ของเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่จดจำได้ง่าย และอาจส่งข่าวสารไปให้กับบุคคลเป้าหมายที่สามารถให้การรับรองเครือข่ายได้

๗. สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายทั้งทางแนวนอนและแนวตั้ง หรือในภูมิภาคต่างระดับกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้มากขึ้น การเชื่อมเครือข่ายทำได้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการมีกิจกรรมร่วมกันหรือเป็นตัวแทนร่วมกันในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง และการร่วมกันประสานงานต่างๆ เป็นต้น

๘. มีการติดตามและประเมินผลสม่ำเสมอและถี่ถ้วน โดยดูความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายในแต่ละระยะ ทั้งนี้ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่าย และร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการติดตามและประเมินผล

๙. การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กรและผู้นำเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

๑๐. การเชื่อมโยงภายในเครือข่ายจะมีประสิทธิภาพ ถ้าเครือข่ายมีวัตถุประสงค์ที่ดีและเหมาะสม เอื้อให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรม ความเข้มแข็งของสมาชิก มีกระจายอำนาจให้กับสมาชิกทุกคนที่ได้รับประโยชน์ส่งผลให้การดำเนินงานของเครือข่ายมีความยั่งยืนได้ในที่สุด

ประโยชน์ของการสร้างเครือข่าย (Network)

๑. ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ และอื่นๆ

๒. ช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง

๓. ช่วยให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของ

ทุกฝ่าย

๔. ช่วยให้ความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนอง
๕. ช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมท้น
๖. ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
๗. ทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ

และการยอมรับ

๕.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐ

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นเรื่องที่ภาครัฐบริหารจัดการโดยยึดหลัก ประชาธิปไตยให้ความสนใจกับเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง เช่น ความสนใจของสาธารณชน กระบวนการบริหารหรือการปกครอง และการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการมีการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะใหม่ในการพัฒนานโยบายและปฏิบัติตามนโยบายมีการรับรู้และยอมรับของการเป็นพลเมืองมากขึ้น โดยปกติข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรู้สึกมีคุณค่ามากขึ้นเมื่อมีการเพิ่มหรือขยายการให้บริการกับประชาชนมากขึ้น เพราะผู้บริหารจะรู้สึกว่าได้ประโยชน์จากการรับฟังประชาชนมากขึ้น และได้รับประโยชน์จากการบริการมากกว่าการกำกับดูแลเท่านั้น ประชาชนและข้าราชการจึงสามารถทำงานร่วมกัน โดยระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันด้วย

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดจากความเชื่อที่ว่าการพัฒนาที่ดีที่สุดและยั่งยืนที่สุดนั้น ควรจะเกิดจากพลังและขีดความสามารถของประชาชนที่ผนึกกำลังร่วมกันพัฒนา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ในการวางแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง จะทำให้สามารถพัฒนาได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ประชาชนมีความ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งการพัฒนา และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของผลผลิตจากการพัฒนานั้นด้วย

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ กรอบแนวทางการดำเนินการ

จากการวิเคราะห์พบว่า การที่จะให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการเนินการดังนี้

๑. การคัดเลือกเจ้าหน้าที่เทศกิจของสำนักงานเขตบางกอกน้อยที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายโดยผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและทดสอบเพื่อสร้างทักษะและความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวินัย กฎหมายที่เป็นภารกิจของฝ่ายเทศกิจ กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจิตวิทยาเด็กให้กับนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

๑.๑ ขั้นตอนการเตรียมการ

๑.๑.๑ การศึกษาข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และความรู้เกี่ยวกับ

จิตวิทยาเด็ก

๑.๑.๒ ประชุมข้าราชการและเจ้าหน้าที่เทศกิจของสำนักงานเขตบางกอกน้อย เพื่อให้รับทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินการ

๑.๑.๓ นำเรียนผู้อำนวยการเขตบางกอกน้อยเพื่อขออนุมัติโครงการ

๑.๑.๔ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักเทศกิจ และสถาบันจิตวิทยา เพื่อประสานเรื่องวิทยากร

๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๑.๒.๑ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฯ

๑.๒.๒ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีวิทยากรจาก สำนักเทศกิจ และสถาบันจิตวิทยา ถ่ายทอดให้ความรู้ด้านกฎหมายและจิตวิทยาเด็ก

๑.๒.๓ ดำเนินการทดสอบเจ้าหน้าที่เทศกิจที่ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีคะแนนผลการทดสอบ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๑.๒.๔ ดำเนินการจัดกลุ่มรายชื่อผู้ผ่านการทดสอบเป็นชุด เพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครของสำนักงานเขตบางกอกน้อย

๒. การฝึกอบรมนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๘ ครั้งต่อ ๑ ภาคการศึกษา และจัดตั้งยุวเทศกิจที่เป็นนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒๐ คน พร้อมทั้งกำหนดสัญลักษณ์ เพื่อแสดงการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๒.๑ ขั้นตอนการเตรียมการ

๒.๑.๑ ประชุมชี้แจงเหตุผลความจำเป็นในการฝึกอบรมแก่บุคลากรของ ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตบางกอกน้อย

๒.๑.๒ จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติตามขั้นตอนและกำหนดหลักสูตร

๒.๑.๓ ประสานโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครของสำนักงานเขตบางกอกน้อย เพื่อแจ้งโครงการและขออนุญาตให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่๑ – ๖ เข้ารับการฝึกอบรม และขอใช้สถานที่บริเวณภายในโรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรม โดยกำหนดเวลาหลังการเข้าแถวเคารพธงชาติเป็นเวลา ๓๐ นาที โรงเรียนละ ๘ ครั้งต่อ ๑ ภาคการศึกษา

๒.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๒.๒.๑ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานโครงการฝึกอบรมฯ

๒.๒.๒ ดำเนินการฝึกอบรมให้กับนักเรียนตามแผนจนเสร็จสิ้นโครงการ

๒.๒.๓ ดำเนินการทดสอบนักเรียน ทั้ง ๑๕ โรงเรียน โดยการทำข้อสอบในหัวข้อที่ได้อบรม จำนวน ๒๐ ข้อ

๒.๒.๔ เสนอรายชื่อนักเรียนที่ทำคะแนนผ่านเกณฑ์ เสนอต่อผู้อำนวยการเขตบางกอกน้อย เพื่อแต่งตั้งเป็น “ยุวเทศกิจเขตบางกอกน้อย”

๒.๒.๕ แจ้งคำสั่งการเป็นยุวเทศกิจให้กับนักเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งทราบ พร้อมนำสัญลักษณ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนดังกล่าว เช่น ปลอกแขน เสื้อ หมวก นกหวีด และ

๗.๒ การฝึกอบรมนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๘ ครั้งต่อ ๑ ภาคการศึกษา และจัดตั้งยุวเทศกิจที่เป็นนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒๐ คน พร้อมทั้งกำหนดสัญลักษณ์ เพื่อแสดงการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยสามารถเขียนเป็นแผนปฏิทินการปฏิบัติงานได้ดังนี้

กิจกรรม	แผนปฏิทินการทำงาน											
	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. ประชุม จนท.เขตบางกอกน้อย			/									
๒. จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ			/									
๓. ประสานโรงเรียน				/								
๔. จัดทำคำสั่งคณะทำงานฯ				/								
๕. ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการและทดสอบ					/	/	/	/	/	/		
๖. จัดทำคำสั่งยุวเทศกิจ และแจ้งคำสั่งพร้อมสัญลักษณ์											/	

๘. งบประมาณ

ใช้งบประมาณในการดำเนินการประมาณ ๑๐๐,๐๐๐.- บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

แบ่งเป็น

๑. ค่าจัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกอบรม ๒๐,๐๐๐.- บาท
๒. ค่าจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ยุวเทศกิจ เช่น หมวก นกหวีด บัตรประจำตัว สมุดบันทึก เป็นต้น ๘๐,๐๐๐.- บาท

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

๙.๑.๑ ระดับผลผลิต (Output)

- (๑) เจ้าหน้าที่เทศกิจเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการและมีผลการทดสอบได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน
- (๒) เจ้าหน้าที่เทศกิจฝึกอบรมให้กับนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๘ ครั้งต่อ ๑ ภาคการศึกษา
- (๓) จัดตั้งยุวเทศกิจที่เป็นนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ทั้ง ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒๐ คน พร้อมทั้งกำหนดสัญลักษณ์เพื่อแสดงการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความเป็น

๙.๑.๒ ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

- (๑) นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่เทศกิจมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่สาธารณะประโยชน์และกฎหมายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน
- (๒) นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎหมาย และสามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ได้
- (๓) กรุงเทพมหานครมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น

๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

๙.๒.๑ วิธีการ – ประเมินผลจากการเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการและผลคะแนนการทดสอบไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เครื่องมือ – แบบการลงลายมือชื่อและแบบทดสอบ

๙.๒.๒ วิธีการ – ประเมินผลจำนวนครั้งในการอบรมนักเรียนของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือ – ตารางการให้ความรู้ของแต่ละโรงเรียน

๙.๒.๓ วิธีการ – ประเมินผลจากแบบทดสอบของนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่เทศกิจ

เครื่องมือ – แบบทดสอบความรู้ของนักเรียนที่รับการฝึกอบรม

๙.๒.๔ วิธีการ – ประเมินผลจากการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป

เครื่องมือ – สมุดบันทึกความดีของยุวเทศกิจ

๙.๒.๕ วิธีการ – ประเมินผลจากผู้กระทำความผิดลดลง

เครื่องมือ – สถิติการดำเนินคดี

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ควรมีการเพิ่มเครือข่ายยุทธศกิจอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อเป็นการขยายเครือข่ายการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

๑๐.๒ ควรมีการออกกระเป๋ยบร้งรับการทำงานและร้งรับสถานะของยุทธศกิจให้เกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชนมากยิ่งขึ้น